

INTERJÚ

»
RÁTGÉBER
LÁSZLÓ

Elvileg könnyű vele interjút készíteni. Jó a beszélőkéje, remek a humora, markáns a véleménye, legyen szó akár sportról, művészetről, tudományról, filozófiáról. Gyakorlatilag nagy kihívás vele interjút készíteni. A laza beszélgetést az interjú medrébe terelni. Főként ha az ember ragaszkodik bizonyos kérdések feltételéhez. Én két gépelt oldalnyi kérdéssel készültem, jó, ha kettőre válaszolt közülük. De az együtt töltött másfél óra alatt végigszáguldtunk az érzelmek hullámvasútján, a felfoghatatlan veszteségtől, gyásztól, haláltól a siker és a boldogság közötti különbségen át az élet értelméig. Megrendültünk, röhögtünk, énekeltünk, elmélkedtünk, bosszankodtunk.

Erzelmek hullámvasútján

NÉMETH ANDREA »



■ **Jól néz ki! – böktem ki, amikor téglavörös nadrágban, sötétkék pulóverben, láthatóan kisimult arccal, széles mosollyal köszöntött.**
Amikor a játékosok abbahagyják a sportpályafutásukat, meghízznak, amikor az edzők, lefognak... De azért annyira nem vagyok jól. Az utóbbi időben temetést szerveztem, búcsúmeccset, s most, hogy vége, nincs több racionális teendő, most jön a neheze. Most döbbenek rá a hiányra, most ismerem fel, mekkora az úr, amit Fűzy Ákos és Tapodi Péter elvesztése okoz. De beszélnem kell róluk, akármelyik sajtóorgánumtól is keresnek, az emléküik megőrzése miatt.
■ **Mennyire változott meg a kosárlabda és bármilyen más elfoglaltság aránya az életében?**
Amíg az élsportban dolgoztam, sokszor úgy éreztem, vendég vagyok a saját életemben. Kalitkába voltam zárva, igaz, aranykalitkába. Az edzői munkának megvolt a maga ritmusa, az

utazásokkal, edzésekkel, meccsekkel, de volt szabadnapom. Most nincs szabadnap, nincs kiszámítható ritmus, rengeteget futkosok, tárgyalok, tanulok, még cégeknek is tartok tréningeket – és élvezem!
■ **Mit tanul?**
A doktori disszertációmát készítem a Pécsi Tudományegyetemen. A tudomány a tapasztalat rendszerezése – s most van időm rá, hogy az edzőként megélteket letisztázzam. Doktor Bódis József rektor úr a téma-vezetőm és doktor Cziráki Attila egyetemi docens, a pécsi szívgyógyászati klinika oktatási igazgatóhelyettese. Óriási fejlődésen mentem keresztül: hét-nyolc évvel ezelőtt még a szövetségi kapitányi beszámolóimat is kézzel írtam, s megkértem valakit, hogy gépelje le, most exceltáblázatot készítek, beszúrok, kiemelek, rendszerezek, s ha nem tudok valamit, hívom Laci fiamat, aki decemberben lesz tizenhat éves. Hatalmas anyagot rendszereztem, s miután a legjobb helyeken, a legjobbaktól tanulhattam, talán érdemes lesz kiadni könyvalakban.
■ **Amióta kétezer-tizenkető decemberében a szövetség**

felmentette a férfiválogatott szövetségi kapitányi posztjáról, s klubedzői munkát sem végez, van ideje visszanézni, a megélteket átértékelni?
Mi, edzők, lúzerek vagyunk. Ha kikapunk, olyan mélységeket élünk át, mint senki, és mindig van mélyebb. Ha nyerünk, senki sem kérdezi meg, mekkora árat fizettünk a sikerért. Az a sorsunk, hogy végighallgassuk, amint valaki elmagyarázza nekünk, mekkora hülyék vagyunk. Klubvezető, menedzser, játékos, játékevezető, szurkoló, újságíró.
■ **Ez elég pesszimistán hangzik...**
Nem, csak másként. Korábban semmi más nem volt fontos, csak az, hogy legyőzzük az ellenfelet. Csak azért nem öltük meg, mert nem engedték a szabályok. Ma már úgy látom, nem ez a fontos, máshogy is lehet teljesíteni. És nem a sikerről beszélek konkrétan, hanem a boldogságról. Az én utam most az akadémiai út, ami nagyon rögzös, nagyon nehézkes, de vállalható.
■ **A Péccsel, a Szpartak Moszkvával, a Fenerbahcéval elért sikerek után, azt követően, hogy egyetlen magyar szakemberként a női és a férfi kosárlabda-válogatottnak is szövetségi kapitánya**



A bajnokok kiváltsága: a gyűrűről levágott hálójával a nyakában Rátgéber László is sokszor ünnepelhetett már
FOTÓ: NS-ARCHIV

volt, azt mondja, hogy kielégíti a kétezer-tizenegyben létrehozott Rátgéber Akadémia szakmai vezetése?
Rengeteg mindent rendbe tettem az életemben, például a vérnyomásomat és a vérképemet. Sokat fejlődtem az önismertetén. Az öntanulmányozás az egyik legjobb szakmai továbbképzés. Edzőként a legfontosabb feladatnak a jó csapatszellem megteremtését éreztem. Mert a jó csapatszellem segít abban, hogy stresszhelyzetben pluszenergiát nyerj, önbizalmat meríts, s ezek pedig abban segítenek, hogy meg tudd hozni a helyes döntést. Visszatekintve, pontosan emlékszem, mikor döntöttem rosszul, mit kellett volna másként csinálnom. De én nem múlt nélkül, varázslásra kerültem ezekre a posztokra. Apám jugoszláv szövetségi kapitány volt, anyám kétszeres bajnok kosárlabdázó. Apám egy újjáéledő általános iskola két tagozatából, az A- és B-osztályból kinevelt nyolc későbbi jugoszláv válogatott játékos, köztük az édesanyámat. A régi, Nagy-Jugoszláviában én tőlük tanulva jártam végig a szármálét-rát, többszörös bajnok voltam az utánpótláscsapataimmal. Miért mondtam ezt el?
■ **Miért?**
Mert itt sokan úgy beszélnek az utánpótlás-nevelésről, hogy egy kismacska sem nevelték még fel. A mostani magyarországi sportági akadémiaikhoz hasonló sportiskolák már huszonöt éve léteztek és működtek Jugoszláviában, csak más néven, talán kicsit másként. Azért van pofám erről beszélni, mert én ezen végigmentem, s aztán felnőtt szintre érve a klubjaimmal teljesítettem. Több játékost neveltem a WNBA-nek. Tuvics Szlobodankának például én tartottam az első edzését tízéves korában. Aztán tizenöt évesen nálam mutatkozott be az NB I-ben, a felnőtt pályafutását is nálam kezdte Pécsen. S innen került a WNBA-be. Az első edzéstől a WNBA-ig! Több mint ötven játékosom futott be nemzetközi pályafutást.
■ **Látszólag nem idevágó téma, de hallottam Rock and roll star című, legújabb számát.**
Hol? Még csak kétszer játszottuk.
■ **Az MR2-Petőfi Rádió Kultúrfitnesz című adásában a Kiscsillag zenekar zsmárdi koncertje előtt beszélt arról a Kosuth-díjas Lovasi András, hogy Rátgéber „másfél év alatt kicsiszolt gyémántként” szöveget és zenét szerzett a dalhoz, melyhez szerényen csak annyit fűzött: „Megírtam az évszázad slágerét.”**
Nem ezt mondtam...
■ **Hanem?**
Hogy megírtam a kétezer-tizennégyes Eurovíziós Dalfesztivál győztes számát.
■ **Ja, az más!**
Nézzé, mint minden nagy művésznek, nekem is kész a nagy trilógiám. Nekem András a múzsum, s három dalom ment át az ő szigorú rostáján. De ez nem azt jelenti, hogy csak ennyit írtam... A korábbi kettő közül a Russian in the school például eredetileg teljesen más szöveggel, Sósák címmel készült el, de András képes volt lecserélni az ő már kész, magyar szövegét az enyémre. A másik, a Fishing on Orfű című dalból később egy egész kulturális rendezvény nőtt ki.
■ **És a harmadik, a Rock and roll star?**
Ez András szerelmi életéről szól. Erről a témáról még senki sem írt – szex és rock and roll, egyfajta forradalmi újítás. Sokat kell próbálkozni, hogy Andrásnak egy dal megfeleljen, rengeteget írtam a kukanak.
■ **Az ironikus angol szöveg refrénjét úgy értel-**



FOTÓ: MIRKÓ ISTVÁN

mezttem: „ez mind legyen meg, mielőtt meghalok!” Az enyém kell hogy legyen, mielőtt meghalok. Mármost András. Egy lány éneklő Andrásnak, hogy mennyire szerelmes belé, aztán a végére kiderül, nála már csak Kiss Tibi szereti jobban...

■ Van valami, amit el akar érni, mielőtt meghal?

Hogy amit elkezdtem a Rátgéber Akadémián, be tudjam fejezni. S hogy álljon a munkacsarnok Pécsen. Mert minőségi létesítmény nélkül az akadémia nem működik. Az egész mutatvány, amit utánpótlás-nevelésnek hívunk, három lábon áll. Tömegesítés, létesítményfejlesztés, minőség. Ha nincs meg mind a három, akkor nincs mit tenni – az eddigi középszerűség marad. Én olyan emberek mellett nőhettem fel, s később olyanokkal sörözhettem, akik a kosárlabdában rendkívül eredményesek voltak. Úgyhogy én Euroligát akartam nyerni. Amikor kétezer-kilencben a Szpartak Moszkvával sikerült, megváltozott a gondolkodásom. Úgy éreztem, Sabtaj nem bánik velem úgy, ahogy megérdemelném. *(Sabtaj von Kalmanovics, a moszkvai női kosárlabdaklub tulajdonosa.)* Hét hónappal az Euroliga-győzelem után hazajöttem. Nem láttam át jól a helyzetet: neki akkor már nagyságrendekkel nagyobb gondjai voltak, mint a kosárlabdacsapat. Három nappal később lelőtték... Ha maradok, abban a szezonban is megnyerhettük volna az Euroligát. De az edzői becsületemet megmentettem, nincs bajom magammal. A Fenerbahcéval annak ellenére megnyertük a török bajnokságot, hogy Diana Taurasit doppingüggybe keverték. Amikor Taurasi ügye kirobbant, 14-0-s mérleggel, veretlenül álltunk az Euroligában. És nekem lett igazam abban is, hogy Taurasi tiszta volt.

■ Nem vágyik hasonló klubokhoz?

Ezek után nagyon nehéz. A férfiválogatott vezetése teljesen másfajta kihívás volt, úgy gondoltam, az az ügy mindenkinek fontos. Mégsem támogattak eléggé. Egy edző, akinek nincs háttere, nem lehet sikeres. Tudom, hogy többé nem fogok abba a pozícióba kerülni, de higgyék el, ez nem csak az én veszteségem. A nemrég záruló szlovéniai Európa-bajnokság igazolta, hogy a csoportunkból továbbjutók milyen minőséget képviseltek. A horvátok negyedikék, az ukránok hatodikak lettek – egymással játszottak a negyeddöntőben –, s mindketten kijutottak a világbajnokságra. Újból végignézttem az ellenük lejátszott meccseinket, nincs okunk szégyenkezésre.

■ Kísérti még az osztrákok elleni, schwechati vereség?

Nem azon a meccsen úszott el – s azóta kiderült, hogy annál is van mélyebb. Ukrajnában öt ponttal vezettünk két perccel a meccs vége előtt, mégsem tudtunk nyerni, ha a pécsi „visszavágón” Trotter Obie az utolsó másodpercekben bedobja a büntetőit, győzünk. Szombathelyen a horvátok is csak utolsó másodperces kosárral tudtak



„

Mi, edzők, lúzerek vagyunk. Az a sorsunk, hogy végighallgassuk, amint valaki elmagyarázza nekünk, mekkora hülyék vagyunk. Klubvezető, menedzser, játékos, játékvezető, szurkoló, újságíró.

nyerni. De nincs bennem fájdalom, ha a fiúkkal találkozunk, örülünk egymásnak, mindenkinek a szemébe tudok nézni.

■ Letett arról, hogy férfivonalon is nagyot alkosson?

Nem tettem le. De a tanulság nyilvánvaló volt. Akkor van értelme feladatot vállalni, ha alapos, három-négy éves kifutású programot tud felmutatni a klub, vagy ha olyan kaliberű az egyesület, a játékoskeret, amely szinte azonnal, a szezon végére sikeres lehet. A kettőből legalább az egyik legyen meg. Különben mi értelme? A maximalizmusból nem eshetsz bele a minimalizmusba!

■ És mi a véleménye arról, hogy sajnálatos módon az elmúlt tizenegy évben



Fűzy Ákossal közösen nyolc bajnoki címnek örülhetett Pécsen – harcostársa, barátja szeptember 7-i tragikus halálán talán sohasem tudja túltenni magát
FOTÓ: NS-ARCHÍV



FOTÓ: MIRKÓ ISTVÁN

bajnoki címet szerző három edző, Fűzy Ákos, Székely Norbert és Rátgéber László közül egyik sem érdekelt a múlt héten elkezdődött női bajnokságban?

Különböző okokból, sajnos. Ami engem illet, ez a hatodik szezon, amiben nem dolgozom hazai női klubnál. Hogy mi a véleményem erről? Mondja, melyik kispadot javasolná nekem?

■ Nem gondoltam, hogy így visszakérdesz. De az mondjuk nem vetődött fel, hogy Fűzy Ákos emléke előtti tisztelgés-ként folytatja a munkáját Győrben?

Bennem nem vetődött fel. Tizenöt Pécsen töltött év után más klubnál el sem tudom képzelni magam. Sohase mondd, hogy soha – de egyelőre nem. Mehettem volna erre-arra, hívtak, beszélgettünk, a WNBA-ból is érdeklődtek, de nem mentem, mert most boldoggá tesz, amit csinállok. Hétszáznál is több gyerekkel foglalkozunk a Rátgéber Akadémián, sok tehetség akad, jól is dolgozunk, boldog vagyok. De egy telefonhívás mindent megváltoztathat.

■ Ha már a Pécsnél töltött tizenöt évet említette, sokan úgy vélik, amellet, hogy sohasem látott magasságba vezette a pécsi kosárlabdát, a túlzott eredményhajhászás miatt a klub a lehetőségein túl költekezett, eladósodott, s a távozása után össze is roppant.

Sokan? Kik azok? Ez klasszikus idiotizmus. Mindenfélét összerosnak. Ilyet a helyzetet ismerő, komoly ember nem mondhat. Egy játékosnak sem ismertem a szerződéset, sőt, a csapat szakmai presztízse miatt

a játékosok rendszeresen ár alatt játszottak nálunk. De ha én voltam a baj forrása, miért négy évvel azután ment csődbe a klub, hogy távoztam? Lett volna idejük a konszolidációra. A távozásom utáni sikereket is annak a lendületnek köszönhetnék, amit én ott hagytam. Nálam pontosan lehetett tudni, ki szurkol, ki edzi, ki fizeti és ki csókolja a lányokat. Játékosainkkal nemcsak sikerességben, erkölcsileg is olyan értékeket képviseltünk, ami a mai világban ritkaság. Képzelterti, milyen volt ott akkor már a helyzet, ha Fűzy Ákos, aki bajnoki címet és Magyar Kupát nyert a Péccsel, inkább felállt, s elment a negyedik helyezett Győrhöz segédedzőnek... A jelenlegi pécsi helyzet is bosszant, egyetlen jó csapat kellene! Ákossal nyolc bajnoki címet nyertünk közösen, az ünnepség után mindig elmentünk reggel a vásárcsarnokba, ettünk egy nyelvet, aztán Horváth Juci sírjánál meggyújtottunk egy szál gyertyát. Úgy lenne szép, ha egy hasonló szezon végén én gyújthatnék gyertyát Ákos sírjánál...

■ Milyennek látná magát szívesen tíz év múlva?

Ugyanilyennek. Rájöttem arra is, ahhoz, hogy hosszú távon sikeresek maradjunk a szakmában, nem is a szakmai anyag tudása a mérvadó, hanem a saját filozófia. A pszichopatak két jellemző tulajdonsága az üldözési mánia és a nagyzás – pont ugyanaz, ami a (valamit is elérő) edzők két leginkább jellemző tulajdonsága. Ha nincs hosszú távon helytálló filozófiánk, elveszünk a rengetegben!

FOTÓK: SZABÓ MIKLÓS



ÚJ PÁLYÁJA

RÁTGÉBER LÁSZLÓ

SZÜLETETT: 1966. október 11., Újvidék
KLUBJAI EDZŐKÉNT: ZKK Vojvodina (1984–1993), MiZo Pécsi VSK (1993–2008), Szpartak Moszkva (2008–2009), Fenerbahce (2010–2011); a jugoszláv női válogatott másodedzője (1992), a magyar női válogatott szövetségi kapitánya (1997–2004, 2008–2009), a magyar férfiválogatott szövetségi kapitánya (2012)
EREDMÉNYEI: jugoszláv bajnoki ezüstérmes, **9x magyar bajnok** (1995, 1996, 1998, 2000, 2001, 2003, 2004, 2005, 2006), **9x Magyar Kupa-győztes** (1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2005, 2006), **orosz bajnoki ezüstérmes** (2009), **török bajnok** (2011) **Szuperkupa-győztes** (2011); **Euroliga-3. helyezett** (2001, 2004), **Euroliga-4. helyezett** (2005), **Euroliga-győztes** (2009), **európai Szuperkupa-győztes** (2008, 2009); **Európa-bajnoki 4. helyezett** (1997), **Európa-bajnoki 7. helyezett** (2001, 2003), **világbajnoki 10. helyezett** (1998), **az Európa-válogatott edzője** (2006), **a világválogatott edzője** (2009, 2011)
KITÜNTETÉSEI: az év edzője Jugoszláviában (1993), az év edzője Magyarországon 9 alkalommal, mesteredző (2003), az év legjobb női klubedzője Európában (2009), az év edzője Törökországban (2011); a magyar kosárlabdázás 50 halhatatlanja közé választották, Pro Civitate-díj Pécsen (1995), Magyar Sportért miniszteri oklevél (2002), Baranya Megye Sportjáért-díj (2006), Zászluge orosz állami kitüntetés (2009), villányi borlovag